

Саша М. Ђукић
Средња школа „Михаило Петровић Алас“
Угљевик, Бијељина

УДК: 811.163.41:070.041(497.6)
811.163.41'367
ИД БРОЈ: 188139020
Оригинални научни рад
Примљен: 15. 9. 2011.
Прихваћен: 10. 10. 2011.

АУТОМАТИЗМИ КОХЕЗИВНОСТИ У АГЕНЦИЈСКОЈ ВИЈЕСТИ

Апстракт: У раду је анализирана употреба аутоматизама у конекторској функцији – функцији обједињавања интертекстних реченица у надреченично јединство. Врло чест начин увезивања интертекстних реченица у вијест је рекуренција. У улози конектора најчешће се јављају пропозиционални конектори који не носе никакву нову информацију, него упућују или на претходни или на сљедећи текст. Ово упућивање на претходне или долазеће конституенте у тексту је важно својство кохезивности, а с обзиром на смјер повезивања остварују се анафорички и катафорички односи. Конективну функцију аутоматизми обављају без позиционе условљености, заправо могу да стоје на почетку исказа, у средини и на самом крају исказа. Иако њихова конективна функција није позиционо условљена, евидентно је да су искази са постпонираним пропозиционалним конекторима самосталнији (аутосемантичнији) од исказа у којима су конектори антепонирани, док конектори у медијалној позицији истовремено имају и катафоричку и анафоричку усмјереност.

Кључне ријечи: аутоматизми, конектори, кохезија, агенцијска вијест, рекуренција

У Новинској агенцији Републике Српске (СРНА) у току једног радног дана десетак новинара од дописника или са терена прикупи и обради од 250 до 300 вијести разног садржаја. Овако велика продуктивност захтијева од новинара велику ангажованост и не оставља му довољно простора да дорађује (нарочито стилски) написане текстове које опет због других захтјева (атрактивности) треба објавити што раније¹.

Продуктивност и атрактивност увелико одређују агенцијско стварање, а да би их испунио новинар у своје писање укључује аутоматизме², односно

¹Атрактивност је један од основних циљева новинарства, па тиме и агенцијског новинарства. Обезбиједити информацију агенцијским корисницима што прије, тј. да њени корисници буду информисани прије него што се она појави у осталим медијима, је један од показатеља квалитетног рада агенције.

²Аутоматизација језичких средстава је уобичајена (узурална) употреба одређеног језичког средства које омогућује његово лако и непосредно перципирање без обзира на контекст и ситуацију (Симеон 1969: 134).

врло често употребљаване језичке елементе и њихове форме које су подређене правилима грађења (настанка, кодирања) и рецепције (декодирања) текста као продукта агенцијског новинарства. Аутоматизме не треба поистовјетљивати са фраземима (устаљеним изразима). Аутоматизми, као и фраземи, настају као устаљени скупови ријечи, али у фраземима, за разлику од аутоматизама, ријечи губе своје самостално значење и на основу међусобне устаљене везе остварују посебно, тј. ново значење. Супротно овоме, чланови аутоматизма задржавају своје самостално значење ма колико аутоматизам био фреквентан.

Аутоматизми се могу јавити на синтагматском, реченичном и надреченичном нивоу, а помажу новинару да у кратком временском року оперативно и доступно пласира информацију, али и кориснику да са што мање напора декодира информацију.

У раду је анализирана употреба аутоматизама у конекторској функцији, а да би се квалитетније интерпретирала њихова конекторска функција неопходно је у кратким цртама представити структуру вијести као дискурса.

Вијест перманентно чине: лид³ (уводна реченица – глава вијести), бекграунд (последња, финитна реченица) и тијело вијести (интертекстне реченице). По правилу главе вијести на сами почетак долазе најважније чињенице („5 W’s + H)⁴, а затим, по правилу обрнуте пирамиде⁵ у тијелу вијести разрађују се поједине чињенице наведене у лиду (првом параграфу). Други, и сваки наредни параграф, садржи мање важне податке, и то сложене у слиједу од важнијих ка мање значајним. Завршна реченица, односно бекграунд, сумира или закључује вијест дајући јој одређену поенту.

Интертекстне реченице, које се налазе између лида и бекграунда, појединачно су груписане у одјелке као логичке цјелине у којима се износи и заокружује мисао. Њихов број није ограничен, већ је условљен важношћу саме информације, а креће се од двије па до десетак реченица, што је и нека горња граница за ефективну рецепцију вијести.

Посматрано са новинарског аспекта, интертекстне реченице уносећи нове информације разрађују поједине чињенице из главе вијести, а са лингвистичког аспекта, интертекстне реченице долазе као слијед различитих тема које варирајући основну тему врше тематску прогресију.

Тематска прогресија може бити остварена на два начина: линеарним или паралелним повезивањем реченица у надреченично јединство⁶. При ли-

³ Новинарски термини су преузети из Јовановић, Лазаревић (2005).

⁴ Правило „пет дуплих ве“ даје одговоре на најважнија питања која треба да се налазе у првом параграфу, а то су: ко (who), шта (what), гдје (where), када (when), зашто (why) и, алтернативно, како (how).

⁵ Правило обрнуте пирамиде подразумева изношење чињеница по важности и значају, тј. важност података опада према крају вијести. По овом правилу први параграф заузима најважније мјесто, други мање важно, трећи још мање итд.

⁶ У овом раду надреченично јединство чини вијест.

неарном уланчавању свака наредна реченица излази из претходне, а за овај тип везе типичне су синсемантичне, контекстуално укључене реченице. При паралелном везивању „следећа реченица не излази из претходне реченице, већ је као и она варијација опште теме надреченичног јединства“ (Чаркић 2002: 231). За паралелни тип везе карактеристичне су аутосемантичне реченице и одсуство форичких елемената.

У тематској прогресији, без обзира да ли се она остварује линеарним или паралелним уланчавањем реченица, врло важну улогу има прелаз из реченице у реченицу као кључно мјесто за повезивање реченица. У анализи контекстуалне укључености интертекстних реченица у вијест јавља се претпоставка да се на прелазу из реченице у реченицу налазе језички „алати“, односно аутоматизми, који ће помоћи „рутинском“ стварању вијести.

Циљ анализе неће бити да се исцрпно уоче (попишу) и опишу могући начини увезивања интертекстних реченица, већ да се из потенцијалног материјала за повезивање текста уочи језички алат који се најчешће користи као везивно ткиво у процесу кохезије, односно да се пронађу и опишу аутоматизми које новинари најчешће користе да олакшају и рутинирају настањак вијести.

Под појмом мјеста повезивања реченица „може се разумети сваки почетак реченице, јер почетак реченице одређује истовремено везу те реченице с оним што претходи и с оним што следи“ (Чаркић 2002: 231). Ове позиције преко којих се реченице повезују заузимају конектори. Сходно томе, под конекторима подразумевамо једночлана или вишечлана „језична средства у функцији обједињења сусједних или раздвојених реченица“ (Велчић 1987: 18). Међутим, погрешан би био закључак да јединству текста, односно његовој кохезији⁷, доприносе само конектори. В. Половина (1999: 149) наглашава да кохезија „није једноставно присуство одређене класе јединица које су по својој природи кохезивне, већ је то релација између једне јединице и неке друге јединице“. Она наводи да, осим конектора, постоје и други начини за остварење кохезије⁸, као што су: понављање, паралелизам, парафраза, проформе, анафора, елипса и граматичке категорије.

Иако не указује на критериј подјеле, Силић (1984: 109-111) конекторе, као језичке јединице у функцији повезивања, на основу лексичких и граматичких особина, дијели на: граматичке, лексичко-граматичке, лексичке и стилистичке, који се даље дијеле на основу семантичке разлике у функцији повезивања. Он, такође, наглашава да лексички конектори поред конективне могу

⁷ Термин *кохезија* употребљен у овом раду односи се на „она обележја површинске структуре или текста која спајају разне делове реченица или веће јединице дискурса“ (Кристал 1999:165).

⁸ В. Половина (1999: 149) сматра да кохезија није само „скуп могућности које постоје у језику да се повеже текст“, већ да је ријеч и о процесу којим се остварује надреченично јединство.

имати и супститативну улогу, што је једно од важнијих средства повезивања реченица у надреченично јединство, а такви конектори „осим тога што конектирају и супституирају, и економизирају те служе као економизатори текста“.

Унутар наведених врста конектора Силић разликује и пропозиционалне конекторе, као конекторе реченице „које не носе никакву нову обавијест, него упућују или на претходни текст или на сљедећи текст“ (ibidem: 110). Ово упућивање на претходне или долазеће конституенте у тексту је важно својство кохезивности, а с обзиром на смјер повезивања разликују се: анафорички односи – повезивање са елементима који им претходе; и катафорички односи – повезивање са елементима који ће тек да услиједу.

Наведене чињенице упућују на закључак да су за конституисање и структурирање текста важни (али нису неопходни, већ само потенцијални): конектори, као формални сигнали контекстуалне укључености реченица; разни кохезивни процеси, од којих је најважније понављање појединих елемената, тј. рекуренција; анафорички или катафорички односи који упућују на претходне или долазеће конституенте; супституција која, осим „стилске регулације“, служи и за економисање текста.

РЕКУРЕНТНИ АУТОМАТИЗМИ

Врло чест начин увезивања реченица у вијест је редупликација језичких јединица у двије или више узастопних реченица. „Тај начин укључења нове реченице у текст понављањем неке језичке јединице из претходног контекста – назван је у лингвистици рекуренција“ (Ковачевић 2000: 290). Иако се рекуренција претежно проучава као стилска појава (кроз стилске фигуре понављања: анафору, епифору, мезофору и друге) са експресивним вриједностима, овдје је неопходно нагласити да се рекуренција у вијести искључиво употребљава као кохезивно средство које доводи до „граматичке паралелности грађе реченица једнога текста“ (ibidem: 297).

Увезивање реченица у вијест помоћу рекурентних аутоматизама илуструје слиједећи примјер⁹:

БРЧКО, 15. ЈУНА (СРНА) – Страдање 13 српских цивила у Спортској дворани „Мусала“ у Коњицу на данашњи дан 1995. године заувјек ће остати урезано у памћење њихових потомака, када су овај логор за Србе погодила два топовска пројектила испалјена са неког од оближњих положаја Армије БиХ, присјећа се Марко Драганић, поријеклом из коњичког села Брђана, који данас живи у Брчком. [1]

⁹ За илустрацију је одабран примјер који по броју интертекстних реченица одступа од уобичајене структуре вијести, али је управо због већег броја реченица погодан јер илуструје типичан начин увезивања реченица у вијест.

Он је додао да је тада рањено 12 српских заточеника, а да није било повријеђених међу стражарима и службеницима тог казамата. [2]

„У злогласној `Мусали` у то вријеме налазило се око 170 српских цивила из села Бјеловчина, Церићи, Доње Село и Брадина који су, као заробљеници, доведени послјје офанзиве хрватско-муслиманских оружаних снага између 10. и 25. јуна“, испричао је Драганић Срни. [3]

Он је напоменуо да се у вријеме када је дворана погођена налазио у камиону међу 54 заробљена мушкарца српске националности из села Брђани, који је заустављен на улазу у Коњиц, одакле је двадесетак минута касније наставио према логору „Челебићи“. [4]

Драганић, који је данас новинар брчанског радија, истакао је да је полиција, непосредно прије гранатирања како би се избјегло страдање пролазника, блокирала саобраћај око „Мусале“, а стражари су, након што су закључали сва врата, напустили дворану и повукли се у склоништа одакле су изашли тек послјје испалјивања граната.[5]

Према његовим ријечима, занимљиво је да су се убрзо послјје гранатирања објекта у њему обреле двије телевизијске екипе, управа логора, команда ХВО-а и команда Територијалне одбране Коњица, те многе угледне личности ове општине. [6]

„Сви су се згражавали, како су га оквалификовали, српским злочиним над властитим народом. Цијела акција изведена је плански, по сценарију гранатирања људи у Улици Васе Мискина у Сарајеву с једим предумишљајем – да за злодјело буде оптужена српска страна“, наводи Драганић. [7]

Тадашња муслиманско-хрватска коалициона власт, прича он, оптуживала је српске оружане снаге да су са Борака гађали „Мусалу“, што је због конфигурације терена и удаљености било неизводљиво. [8]

„Убрзо је разоткривено да су `Мусалу` погодили припадници Армије БиХ са брда Превље“, истакао је Драганић и додао да се ни послјје 17 година ништа не предузима да се процесуирају виновници мучког убијања Срба. [9]

Он је истакао да је власт у Коњицу 15. јун прогласила Даном општине, подсјетивши да је Спортска дворана „Мусала“ половином маја 1992. године, одмах након успостављања муслиманско-хрватске власти, претворена у логор за Србе, а који су касније бошњачке власти преименовале у „Коњичанку“. [10]

„Једино је Хашки трибунал изрекао затворске казне за злочине над коњичким Србима тројици стражара у логору Челебићи, од којих су Здравко – Паво Муцић и Хазим Делић већ на слободи. У затвору је још Есад Ланцо. Унесрећене породице Коњичана, разасуте посвуд по бијелом свијету, све мање вјерују у правду, али злосрећни 15. јун 1992. никада неће заборавити“, каже Драганић. [11]

Он је навео да данас у Брђанима живи стотињак стараца, за разлику од прије рата када је међу становницима коњичке општине било око седам хиљада Срба. [12]

У лиду (1) је изнесена основна тема – присјећање ратног заробљеника М. Драганића на страдање Срба у логору „Мусала“, а затим слиједе реченице које варирајући ову основну тему развијају текст паралелном везом у јединствену цјелину.

Ексерцирајући језичке јединице које имају везивну (конективну) функцију између двију формалних реченица, добила би се „шема“ њиховог распореда, њихове функције и њихове структуре која би изгледала овако: ...присјећа се Марко Драганић...(1). Он је додао...(2). „...“, испричао је Драганић (3). Он је напоменуо...(4). Драганић...истакао је...(5). Према његовим ријечима...(6). „...“, наводи Драганић (7). ...прича он...(8). „...“, истакао је Драганић и додао...(9). Он је истакао...(10). „...“, каже Драганић (11). Он је навео...(12).

У шеми се лако читава да је контекстуална укљученост реченица остварена рекурвенцијом пропозиционалних конектора који упућујући на претходни или на слѣдећи текст. Као што је већ речено, пропозиционални конектори су реченице које не носе нову обавијест, а форичким релацијама (упућујући на претходни или долазећи текст) обављају конективну функцију. У примјеру се види да конектори, односно аутоматизми у овој функцији, повезивање реченица обављају без позиционе условљености. Заправо, могу да стоје на почетку исказа као у реченицама (2), (4), (5), (6), (10) и (12), да су позиционирани у средини исказа (1), (8) и (9), или на самом крају исказа (3), (7), (11). Иако њихова конективна функција није позиционо условљена, евидентно је да су искази са постпонираним пропозиционалним конекторима самосталнији (аутосемантичнији) од исказа у којима су конектори антепонирани, док конектори у медијалној позицији истовремено имају и катафоричку и анафоричку усмјереност.

Синтаксички посматрано уочава се да су ови конектори структурно исто-вјетни, тј. паралелни; да се састоје од простих (*Он је додао...*, *Према његовим ријечима* и сл.) или координираних копулативних реченица са експлицираним субјектом и предикатом (*...истакао је Драганић и додао...*). Синтаксичка паралелност се појављује и међу реченичним конституентима: субјекат је исказан властитом именицом или је супституисан анафоричком замјеницом (најчешће замјеницом *он* или њеним парадигматским облицима), док је предикат исказан глаголима синонимичне семантике (претежно глаголи говорења).

Исти принципи кохезивности су примијењени у бројним узорцима, а због економичности простора рада бићи наведени само поједини:

САРАЈЕВО, 7. ЈУЛА (СРНА) – У БиХ су 2008. године идентификоване 33 жртве трговине људима, од којих 31 држављанка БиХ, рекао је данас у Сарајеву координатор за борбу против трговине људима и илегалну имиграцију БиХ Самир Ризво. ||¹⁰ Према његовим ријечима, од 2003. године у БиХ се

¹⁰ У наведеним примјерима ознака || раздваја параграфе у вијести.

биљежи благи пад броја идентификованих жртава трговине људима, али се повећава број домаћих жртава. Прошле године подигнута је 21 оптужница за кривично дјело трговине људима и све су потврђене, а изречено је 14 пресуда. || „Смањење броја идентификованих жртава трговине људима евидентан је у југоисточној Европи, што је последица свих активности које се проводе“, оцијенио је Ризво. || Корисници услуга су, рекао је он, претежно грађани БиХ, док су деведесетих година трећину корисника чинили странци запослени у међународним организацијама. || Ризво је најавио да ће ове јесени у парламентарну процедуру бити упућени амандмани на Кривични закон који регулише област трговине људима против које се владин и невладин сектор у БиХ бори више од једне деценије.

БЕОГРАД, 7. ЈУЛА (СРНА) – Пад српског војног авиона „МИГ-29“ код београдског насеља Батајница представља дио ваздухопловне професије и таквих удеса нема више у Србији него у осталим земљама свијета, изјавио је Срни војни аналитичар Александар Радић из Београда. || „Ако би се рачунало по било ком параметру, у српском ваздухопловству нема више удеса војних него у осталим ваздухопловствима“, рекао је Радић. || Он је навео да до падова војних авиона долази и када су потпуно нови, а не ремонтвани као што је српски „МИГ-29“. || „Удеси се дешавају и са најновијом и најсавременојом техником. Није авион сам по себи проблем. Врло је непријатно када се то деси, јер је сада наше ваздухопловство мало“, рекао је Радић. || Радић је напоменуо да се и у бившој Југославији јако много гинуло и било је много удеса војних авиона. || „Напросто је то дио посла и од тога се не може побјећи. У односу на свјетски ниво, Србија није лошија од просјека по питања пада војних летјелица“, рекао је Радић.

У примјерима типа: „БЕОГРАД, 24. МАЈА (СРНА) – Припадници полиције и царине Србије открили су на граничном прелазу Градина више од 11 килограма дроге у аутомобилу „ауди А3“ холандских регистарских ознака, саопштено је из полиције. || У саопштењу се наводи да је дрога откривена приликом контроле аутомобила којим је управљао турски држављанин. || „У задњем дијелу возила откривено је 5,5 килограма кокаина, 5,4 килограма екстазија и 200 грама марихуане“, наводи се у саопштењу.“ – користе се исти кохезивни принципи, од којих се благо одступа само у домену субјекта, односно од његовог неексплицирања. Кохезивност у оваквим примјерима појачана је деривативним конекторима¹¹ (саопштити – саопштење) репризног¹² типа.

¹¹ *Деривативни конектори* су конектори настали деривационим процесима, тј. саодносом лексема из којих су изведени. Нпр. саоднос глагола и именице: саопштити – саопштење, захтијевати – захтјев и сл.

¹² *Репризни конектори* су подврста лексичких конектора који „не замјењују, него понављају, обично какав лексем из претходног исказа, те њиме, као и супститутивни лексички конектори, повезују следећи исказ с претходним“ (Силић 1984: 115).

АУТОМАТИЗМИ У ФОРМИ СОЦИЈАТИВНОГ ИНСТРУМЕНТАЛА

Као кохезивни поступак у тематској прогресији може се јавити конструкција субјекта и инструментала социјативности. Контекстуално укључење текстних јединица преко ове конструкције остварује се функционалном транспозицијом, односно у иницијалној реченици¹³ се појављује конструкција субјекта и социјативног инструментала (у наведеном примјеру: „Алкалај са амбасадором Кохом“) која катафорички уврштава наредну реченицу у којој је саговорник из социјативне конструкције постао субјекат (вршећи конективну функцију) наредне реченице.

Овакву употребу аутоматизама илуструје слиједећи примјер:

САРАЈЕВО, 15. ЈУНА (СРНА) – Министар иностраних послова БиХ Свен Алкалај изразио је данас очекивање да ће БиХ и Аустрија наставити да се подржавају на билатералном и мултилатералном плану.[1]

Алкалај је у разговору са амбасадором Аустрије у БиХ Донатусом Кохом истакао да је либерализација визног режима са ЕУ најважнији приоритет, саопштено је из Министарства иностраних послова БиХ.[2]

Кох је изразио задовољство доласком на дужност у БиХ, пријатељску државу са којом Аустрија има много тога заједничког.[3]

Кохезивност између прве и друге реченице остварена је преко заједничког им субјекта: *Алкалај*, док је трећа у контекст укључена преко заједничког члана конструкције социјативног инструментала из друге реченице (са амбасадором Аустрије у БиХ Донатусом Кохом), а који је у трећој реченици субјекат. Посматрајући истовремено експлицитност субјекта у све три реченице ствара се шема која би илустровала функционалну транспозицију као кохезивно средство између друге и треће реченице: $(R_1-S_1)^{14} - (R_2-S_1 + \text{социјативни Instr} > S_2) - (R_3-S_2)$.

ОДСУСТВО АУТОМАТИЗАМА КОХЕРЕНТНОСТИ

Иако не тако често, кохезивност међу реченицама у вијести може бити остварена и без експлицитног форичког елемента, односно без употребе неког од конективних аутоматизама, као што показују примери:

САРАЈЕВО, 14. МАЈА (СРНА) – По наредби судова из Федерације БиХ (ФБиХ) од 2000. године расписано је 60 међународних потјерница за лица

¹³Под *иницијалном реченицом* подразумијева се реченица везаног текста која претходи реченици са којом је у кохезивној релацији преко конектора.

¹⁴ Употребљени симболи значе сљедеће: R – реченица, S – субјекат, Instr – инструментал.

ма са двојним држављанством, а претпоставља се да је више од њих 40 спас од правде нашло у Хрватској. [1]

У Министарству правде БиХ нема тачних података о томе колико је лица из БиХ спас од затвора нашло у Хрватској, Србији или Црној Гори, али ни сусједи немају информацију о томе колико је лица осуђених пред њиховим судовима уточиште нашло у БиХ. [2]

На списку лица која су двојно држављанство искористила да се склопе од правде уз најновији примјер Бранимира Главаша, хрватског генерала осуђеног на 10 година затвора због ратних злочина над Србима, налазе се и бивши члан Предсједништва БиХ Анте Јелавић, бивши директор федералног пензионог завода Иван Бендер те многи други. [3]

„Дневни аваз“ пише да у Хрватску све чешће бјежи и већи број мање познатих криминалаца, а који се терете за тешка дјела попут убиства, пљачки, трговине дрогом, блудних радњи.[4]

Иако конектори, као формална средства повезивања нису експлицирани, постоје одређена понављања која својим дјеловањем остварују кохерентност вијести. У првој реченици постављена је тема, а односи се на злоупотребу двојног држављанства с циљем избјегавања кривичне одговорности. За њом слиједи друга реченица која се тематски надовезује на претходну, али између њих на мјесту повезивања није експлициран конектор или, пошто се већ говори честим језичким алатима у везивну сврху, конективни аутоматизам. Међутим, реченица [2] је контекстуално укључена у цјелину преко израза са блиским значењским односом (семантичким контигвитетима): *суд – Министарство правде*. Семантичка блискост лексема (*суд* и *министарство правде*¹⁵) или кључних лексема истог семантичког поља „*БиХ – двојно држављанство – Србија – Хрватска – Црна Гора*“, повезују реченице у дискурс без експлицираних конектора. Иста ситуација је и са остале двије реченице [3] и [4] у којима су употребљени други семантички еквиваленти. Али, потребно је нагласити, да кохезивност у оваквим примјерима зависи и од „знања“ реципијента, тј. његове информативне залихе о теми која омогућује семантички контигвитет.

ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ

Вијести су, углавном, паралелно организовани текстови у којима се текстне јединице, односно интертекстне реченице, могу лако надомјештати. За интегрисање формалних реченица у вијест неопходни су „језички алати“ који ће чвршће успоставити надреченично јединство између формалних ре-

¹⁵ Било би погрешно сматрати да су наведене лексеме синоними, јер у наведеном контексту одређују државне институције које су у хијерархијској разлици.

ченица и то не само сусједних, већ и оних које су међусобно удаљене. С обзиром на то да се поменути језички алати врло често користе (устаљена лексика, исте синтаксичке структуре, устаљене реченичне позиције које заузимају и сл) они формирају аутоматизме погодне у рутинском стварању дискурса (вијести). Из наведених примјера може се уочити да се надреченично јединство остварује употребом или комбинацијом: *рекуренције* – понављања пропозиционалних конектора; *синтаксичким паралелизмом* – појавом истовјетних синтаксичких структура; и *лексичком сукцесивношћу* – употребом лексема које замјењујући претходну лексему упућују на претходни текст.

Осим што су погодни за интеграцију формалних реченица у вијест, обављају и секундарне функције, као што су: истицање („као код понављања, и паралелизам у општем смислу има функцију истицања... елемената који су паралелни“)¹⁶ и економисање.

На мјесту повезивања реченица претежно се налазе рекурентни аутоматизми који су, осим конективне функције, погодни и за истицање, тј. наглашавање појединих елемената. Једна од важнијих особина рекурентних конектора у вијести је њихова стилска и прагматичка неутрална вриједност. Иако није честа, текстуална кохерентност вијести не мора да се обавезно остварује преко експлицираних конективних аутоматизама. Текстуалну увезаност могуће је постићи и преко семантичких контигвитета, али под условом да реципијент посједује информативне залихе о теми која омогућује семантички контигвитет.

ЛИТЕРАТУРА

Благојевић (2008): Савка Благојевић, *Меџагурску у академском дискурсу*, Ниш: Филозофски факултет Универзитета у Нишу.

Велчић (1987): Mirna Velčić, *Uvod u lingvistiku teksta*, Zagreb: Školska knjiga.

Јовановић, Лазаревић (2005): Небојша Јовановић, Драгован Лазаревић, *Агенцијско новинарство (минимум речи – максимум чињеница)*, Београд: Факултет политичких наука.

Катичић (1971): Radoslav Katičić, *Jezikoslovni ogledi*, Zagreb: Školska knjiga.

Катнић-Бакаршић (2001): Marina Katnić-Bakaršić, *Stilistika*, Sarajevo: Научна и универзитетска књига.

Ковачевић (1998а): Милош Ковачевић, *Стилске фигуре и књижевни текстови*, Београд: Требник.

¹⁶ Упореди: Половина (1999: 151)

Ковачевић (1998б): Милош Ковачевић, *Синџака сложене реченице у српском језику*, Београд: Друштво „Рашка школа“.

Ковачевић (2000): Милош Ковачевић, *Стилистика и прамаџика стилских фигура*, Крагујевац: Кантакузин, треће допуњено и измијењено издање.

Кристал (1999): Deјvid Kristal, *Enciklopedijski rečnik moderne lingvistike*, Београд, Nolit.

Милановић (2000): Александар Милановић, „Стереотипности и креативности у структури новинске вести при генези српског новинарског подстила“, Београд: *Српски језик* V/1–2, 623–638.

Петровић (1989): Владислава Петровић, *Новинска фразеологија*, Нови Сад: Књижевна заједница Новог Сада.

Половина (1999): Весна Половина, *Семантика и џексџинџисџика*, Београд: Чигоја.

Силић (1984): Josip Silić, *Od rečenice do teksta – Teoretsko-metodološke pretpostavke nadrečeničnog јedinstva*, Zagreb: Liber.

Симеон (1969): Rikard Simeon, *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva*, I/II, Zagreb: Matica hrvatska.

Тошовић (2002): Бранко Тошовић, *Функционални стилкови*, Београд: Београдска књига.

Худечек, Михаљевић (2009): Lana Hudeček, Milica Mihaljević, *Jezik medija – publicistički funkcionalni stil*, Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

Чаркић (2002): Милосав Ж. Чаркић, *Увод у стилџисџику*, Београд: Научна књига.

Saša M. Djukić
High School „Mihailo Petrović Alas“
Ugljevik, Vjeljina

AUTOMATISMS OF THE TENACITY IN THE AGENT’S NEWS

Summary: In this paper we analyze the usage of the automatisms in the connectors function – the function of the joining the inter-textual sentences into the superior sentence unity. Very common way of joining the inter-textual sentences into the single news is the recurrence. In most cases, in the role of the connector appear propositional connectors that are not carrying any new information but direct to the previous or the subsequent text. This directing to the previous or the subsequent constituents in the text is important feature of the tenacity. Concerning the direction of the connectivity anaphoric and cataphoric relationships are realized.

Key words: automatisms, connectors, cohesiveness, the agent’s news, recurrence